

slutninger, er bedre egnet. Direkte demokrati gør det muligt at adskille beslutningerne og er dermed et bedre politisk system end det repræsentative system.

2.1. Folkeafstemningers betydning for skattestrykket

Befolkningens ansvar øges ved folkeafstemninger. Vælgerne inddrages i at forholde sig til sammenhængen imellem de beslutninger, man træffer, og de økonomiske og sociale konsekvenser, der opstår. Befolkningen kan f.eks. vælge udgiftskrævende foranstaltninger, men kender prisen og har friheden til at fravælge.

I den forbindelse er der grund til at fremhæve, at det er overvejende sandsynligt, at indførelse af regler om folkeafstemninger vil få en skattedæmpende effekt.

Da dette beslutningsforslag blev fremsat i 1993 (se Folketingstidende 1992-93, forhandlingerne sp. 6448, og tillæg B sp. 7659), viste erfaringerne fra USA, at et flertal af de syv delstater, der havde de højeste omsætningskatter, manglede folkeafstemning ved vælgerinitiativ. Det samme var tilfældet for de fem delstater, der havde den højeste indkomstskat. Blandt de syv delstater, som ikke havde indkomstskat, havde et flertal folkeafstemninger ved vælgerinitiativ. Fjernelsen af indkomstskatten i disse syv stater – Alaska, Florida, Nevada, South Dakota, Texas, Washington og Wyoming – havde utvivlsomt sammenhæng med, at folkeafstemningsmuligheden påvirkede politikerne til at udvise større forsigtighed over for de offentlige finanser.

Forholdene i Schweiz viste den samme tendens. Det offentlige skatteindtægter i Schweiz, målt i forhold til bruttonationalproduktet (BNP), var blandt de laveste i Europa.

Også i Danmark er det sandsynligt, at den blotte adgang til afholdelse af vejledende folkeafstemninger vil præge de politiske beslutninger i retning af større økonomisk ansvarsbevidsthed. Det vil være politisk uklogt at bevilge afholdelse af udgifter, der af befolkningen betragtes som unyttige eller måske endog er i åbenbar modstrid med befolkningens ønsker.

2.2. Direkte demokrati betyder lavere omkostninger for lovgivningen

Gennem folkeafstemninger reduceres omkostningerne ved lovgivningen kraftigt for flertallet af befolkningen. I et repræsentativt demokrati opnår man oftest kun politisk indflydelse gennem længerevarende og intenst lobbyarbejde. Man samtidig er det indlysende, at lobbyarbejde er en dyr fornøjelse, både hvad angår økonomi og tidsforbrug. Det er dermed

naturligt, at det kun kan være formålstjenstligt at udføre lobbyarbejde i den udstrækning, det forventede resultat af lobbyarbejdet står mål med omkostningerne. Dermed vil det i langt de fleste tilfælde ikke kunne betale sig for individuelle vælgere at udføre lobbyarbejde for at gå imod nye offentlige engagementer, når modstandens effektive omkostninger ikke på nogen måde kan stå i mål med fordelene ved en relativt lavere skattebetaling. Det direkte demokrati reducerer den enkeltes omkostninger og tidsforbrug til deltagelse i afstemningshandlingen. For den enkelte vælger vil der være tale om en væsentlig forbedring i forhold til det omkostningstunge lobbyarbejde. Samtidig vil demokratiet i sig selv selvfølgelig komme tættere på vælgerne.

3. Sikring af konkurrence mellem forskellige offentlige instanser

Ved hjælp af det direkte demokrati vil der indlysende opstå en mangespektret offentlig sektor, der dog hverken i betydning, magt eller omfang vil nå noget, der minder om dagens situation. Derfor er det nødvendigt, at der findes en styringsmåde, hvorpå konflikter mellem de enkelte enheder kan løses. Konkurrenceelementet mellem de enkelte enheder kan og skal betyde, at den endelige afgørelse skal træffes af vælgerne – de enkelte borgere gennem det direkte demokrati.

Sammenfattende kan man sige, at folkeafstemninger og lovgivningsinitiativet i det direkte demokrati begrænser interessegruppernes indflydelse gennem en kraftig nedsættelse af omkostningsniveauet for at påvirke lovgivningsprocessen. Samtidig bliver fordelingen af ressourcer forbedret væsentligt gennem adskillelsen af forskellige politiske initiativer og budgetlægningen.

D. Flertalsdiktatur kontra individuel frihed

Folkeafstemninger, der afgør politiske spørgsmål ved simpelt flertal, kan udvikle sig til et flertalsdiktatur, hvis flertallet får absolut magt. Fremskridtspartiet støtter den personlige frihed for den enkelte borger. Netop i forbindelse med folkeafstemninger er det nødvendigt, at dette princip ikke kan fraviges, medmindre der er enstemmighed blandt vælgerne – eller alternativt, at den aktuelle afgørelse kan begrænses til en entydigt afgrænset gruppe. Alle politiske afgørelser kan begrænses til en entydig gruppe, hvis mindretallet får lov til at trække sig selv ud eller udelukke sig selv fra beslutningens konsekvenser.

Med andre ord er mindretallets magt af mere afgørende karakter end flertallets, når mindretallet vel at